

INFORMACJA O PRZEPROWADZONEJ ANALIZIE ZDARZENIA

PRZEDMIOT ANALIZY:

Zdarzenie, na skutek którego małoletni poniósł śmierć

AUTORZY:

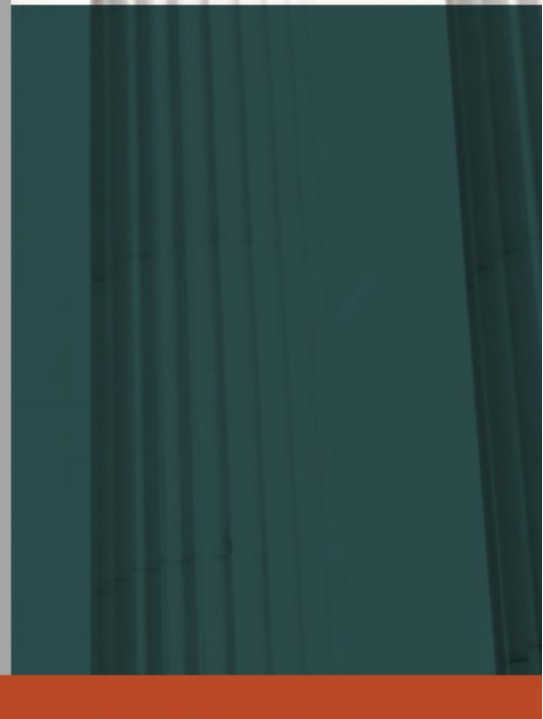
Grupa ekspertów powołana przez Zespół ds. analizy zdarzeń, na skutek których małoletni poniósł śmierć lub doznał ciężkiego uszczerbku na zdrowiu

DATA PUBLIKACJI:

28 lutego 2025 roku

PODSTAWA PRAWNA UDOSTĘPNIENIA:

art. 22m ust. 6 ustawy z dnia 13 maja 2016 r.
o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością
na tle seksualnym i ochronie małoletnich
(Dz. U. z 2024 r. poz. 1802)

Informacja o przeprowadzonej analizie zdarzenia

Oznaczenie analizy:	Analiza 1/2024
Autorzy raportu:	Grupa ekspertów powołana przez Zespół ds. analizy zdarzeń, na skutek których małoletni poniósł śmierć lub doznał ciężkiego uszczerbku na zdrowiu
Data publikacji:	28 lutego 2025 roku
Podstawa prawna udostępnienia:	art. 22m ust. 6 ustawy z dnia 13 maja 2016 r. o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym i ochronie małoletnich (Dz. U. z 2024 r. poz. 1802)

Spis treści

I. Podstawa prawna i zakres udostępnianej informacji	4
II. Zwięzły opis stanu faktycznego	4
III. Wnioski końcowe i zalecenia dla właściwych organów lub instytucji	4
1. Wnioski końcowe i zalecenia dla właściwych organów lub instytucji mających na celu poprawę ochrony małoletnich przed krzywdzeniem.....	4
1) Sąd orzekający w sprawie (1)	4
2) Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej do Wykonywania Orzeczeń w Sprawach Rodzinnych i Nieletnich (1)	6
3) Sąd orzekający w sprawie (2)	8
4) Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej do Wykonywania Orzeczeń w Sprawach Rodzinnych i Nieletnich (2)	9
5) Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej (1)	10
6) Zespół Interdyscyplinarny (1)	11
7) Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej (2)	12
8) Zespół Interdyscyplinarny (2)	12
2. Rekomendacje dotyczące funkcjonalności systemu ochrony małoletnich.....	13
1) Rekomendacje systemowe	13
2) Rekomendacje sektorowe	14
3. Propozycje wydania lub zmiany aktów normatywnych.....	17
1) Pomoc społeczna.....	17
2) Grupy diagnostyczno-pomocowe.....	17
3) Oświata	18
4) Wymiar sprawiedliwości.....	19
5) Ochrona zdrowia.....	21
6) Inne.....	23

I. Podstawa prawna i zakres udostępnianej informacji

Na podstawie art. 22m ust. 6 ustawy z dnia 13 maja 2016 r. o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym i ochronie małoletnich (Dz.U. z 2024 r. poz. 1802)

„Na stronie internetowej urzędu obsługującego Ministra Sprawiedliwości umieszcza się informację o przeprowadzonej analizie określonego zdarzenia, która zawiera zwięzły opis stanu faktycznego analizowanego zdarzenia oraz wnioski końcowe i zalecenia dla właściwych organów lub instytucji, z wyłączeniem danych osobowych małoletniego lub innych osób mających związek ze zdarzeniem, o którym mowa w art. 22d ust. 1, umożliwiającym identyfikację tych osób, miejsce zdarzenia lub siedzibę właściwych organów lub instytucji”.

II. Zwięzły opis stanu faktycznego

W dniu [REDAKT] małoletni z ciężkimi obrażeniami ciała został przewieziony do szpitala.

Stan zdrowia dziecka był konsekwencją stosowania wobec niego przemocy przez opiekuna faktycznego w ustalonym dniu. Małoletni był przez niego przytrzymywany i polewany wrzącą wodą, uderzany prysznicem po całym ciele. Dziecko zostało także rzucone na rozżarzony piec węglowy. Przetransportowanie do szpitala miało miejsce [REDAKT] dni od daty zdarzenia. Wcześniej nikt nie udzielił dziecku pomocy.

Na skutek odniesionych obrażeń małoletni zmarł.

Opisane powyżej zdarzenie nie było incydem. Małoletni doznawał przemocy fizycznej oraz psychicznej od kilku lat.

III. Wnioski końcowe i zalecenia dla właściwych organów lub instytucji

1. Wnioski końcowe i zalecenia dla właściwych organów lub instytucji mających na celu poprawę ochrony małoletnich przed krzywdzeniem

1) Sąd orzekający w sprawie (1)

- Brak płynnego i ukazującego rzeczywistą sytuację w nadzorze przepływu informacji pomiędzy kuratorem sprawującym nadzór w rodzinie a sądem prowadzącym postępowanie wykonawcze/rozpoznawcze może ograniczać możliwości efektywnego działania sądu w ramach postępowania. Ponadto sytuacja taka może osłabiać możliwości efektywnej weryfikacji wydawanych przez sąd zaleceń (np. zobowiązania do prowadzenia wzmożonego nadzoru).

- W sytuacji zmiany miejsca zamieszkania uczestników (skutkującej zmianą właściwości sądu), niewystarczające i powodujące znaczne wydłużenie procedur uregulowania w zakresie działań znacząco opóźniają czynności w zakresie szybkiego przekazania sprawy według właściwości miejscowej (w celu zachowania ciągłości monitorowania sytuacji małoletnich).

Wobec powyższego eksperci rekomendują:

- W sytuacji zmiany miejsca zamieszkania przez uczestników objętych nadzorem kuratora wdrożenie praktyki niezwłocznego podejmowania działań, w celu zachowania ciągłości monitorowania sytuacji małoletnich poprzez:
  - zlecenie, w ramach pomocy sądowej, przeprowadzenia wywiadu środowiskowego kuratorowi sądowemu wykonującemu orzeczenia w sądzie właściwym miejscowo dla aktualnego miejsca zamieszkania małoletnich lub rozważenie zlecenia podobnych czynności funkcjonariuszom policji lub pracownikowi socjalnemu. Zaleca się powtarzanie w/w czynności adekwatnie do potrzeb, aż do czasu przekazania prawomocnego postanowienia o przekazaniu sprawy wg właściwości kolejnemu sądowi (dotyczy postępowania wykonawczego),
  - niezwłoczne przekazanie (zlecenie) nadzoru tymczasowego do właściwego sądu (dotyczy postępowania rozpoznawczego).
- Eksperci rekomendują stosowanie praktyki (a w przypadku jej stosowania – podtrzymanie) wyznaczania kuratorowi sądowemu prowadzącemu nadzór opiekuńczy terminów sprawozdawczości z prowadzonego nadzoru. Aktualny stan prawny zobowiązuje kuratora do złożenia sprawozdania przebiegu nadzoru opiekuńczego¹ *na żądanie sądu lub w terminach określonych przez sąd*². W przypadku braku wskazania/określenia przez sąd terminu przedkładania sprawozdań, sprawozdawczość staje się niejako fakultatywna. Nieregularne informowanie sądu o przebiegu nadzoru może znacząco ograniczać przepływ informacji dotyczący funkcjonowania rodziny i obniżyć możliwości podejmowania efektywnych działań.

---

¹ Odrębne uregulowania dotyczą nadzorów w sprawach nieletnich (Nw) oraz leczenia odwykowego (Alk).

² Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 12 czerwca 2003 r. w sprawie szczegółowego sposobu wykonywania uprawnień i obowiązków kuratorów sądowych, §4.1. Kurator rodzinny składa sądowi pierwsze sprawozdanie z objęcia nadzoru nie później niż w ciągu 14 dni od dnia nawiązania kontaktu z podopiecznym, kolejne zaś sprawozdania z przebiegu nadzoru – na żądanie sądu lub w terminach określonych przez sąd.

2) Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej do Wykonywania Orzeczeń w Sprawach Rodzinnych i Nieletnich (1)

- Analiza systemowa w obrębie przedmiotowej sprawy wskazuje na potrzebę uszczelnienia obszarów działań w ramach czynności wykonywanych przez kuratorów sądowych. Brak doprecyzowania wybranych obszarów daje przestrzeń do działań o charakterze rutynowym, niekompletnym, z pominięciem holistycznego oglądu i spojrzenia na strukturę oraz sposób funkcjonowania rodziny.
- Prowadzenie nadzorów tzw. trudnych, wymaga dostosowania częstotliwości monitorowania sytuacji w miejscu zamieszkania małoletnich, sięgania do szerokiego spektrum w zakresie źródeł pozyskiwania informacji i nieograniczania tych działań głównie do narracji nadzorowanego rodzica.
- Wieloletnia współpraca z rodziną w ramach nadzoru tych samych kuratorów (zawodowego i społecznego) może osłabić postrzeganie poznawcze funkcjonowania rodziny i procesów w niej zachodzących, obniżyć jakość współpracy i koordynacji działań kuratorów, a także budzić fałszywe poczucie względnej stabilności sytuacji w rodzinie. Brak modyfikacji planu pracy, jak i egzekwowania formułowanych wobec uczestników oczekiwań w ramach nadzoru, mogą stwarzać poczucie akceptowalności stylu funkcjonowania stron z naruszeniem powszechnie przyjętych norm i dawać przyzwolenie na ich utrwalanie.
- Niewystarczające i niejednoznaczne uregulowania w zakresie ścieżki działań w sytuacji zmiany miejsca zamieszkania uczestników skutkujące zmianą właściwości sądu, mogą utrwalać opóźnione działania i reakcję kuratora zawodowego w zakresie poinformowania sądu o zmianie miejsca zamieszkania uczestników i złożenia wniosku o przekazanie sprawy według właściwości miejscowej (celem zachowania ciągłości monitorowania sytuacji małoletnich).

Wobec powyższego eksperci rekomendują:

- Niezwłoczne informowanie sądu o ustaleniach w zakresie zmiany miejsca zamieszkania uczestników skutkujące zmianą właściwości miejscowej sądu. Pojęcie „niezwłocznie” warto dookreślić, jako *w terminie 3 dni roboczych od powzięcia informacji o zmianie miejsca zamieszkania przez uczestników postępowania*. Rekomendacja obejmuje zastosowanie procedury złożenia informacji na piśmie (w postaci wniosku o przekazanie sprawy wg

właściwości wraz ze wskazaniem ustaleń w zakresie aktualnego miejsca zamieszkania/pobytu małoletnich).

- Wprowadzenie praktyki analizy nadzorów prowadzonych przez minimum 5 lat od wpływu do wykonania, pod kątem efektywności stosowanych metod pracy, zasadności dalszego prowadzenia nadzoru (złożenia wniosku o zmianę zarządzeń) oraz rozważenia możliwości/potrzeby zmiany kuratora (społecznego/zawodowego) w sprawie. Przeprowadzenia przedmiotowej analizy winni dokonać kierownik zespołu kuratorskiej służby sądowej wraz z kuratorem zawodowym, w referacie których znajduje się sprawa.
- Podejmowanie czynności w nadzorach trudnych z częstotliwością adekwatną do skali potrzeb i nieprawidłowości diagnozowanych w rodzinie (wizyty w miejscu zamieszkania min. dwa razy w miesiącu), w szczególności w środowiskach, w których istnieje podejrzenie stosowania przemocy domowej lub kiedy przemoc została zdiagnozowana.
- Pozostawianie nadzorów trudnych w osobistym referacie kuratora zawodowego (zgodnie z § 5 pkt. 1 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 12 czerwca 2003 r. w sprawie szczegółowego sposobu wykonywania uprawnień i obowiązków kuratorów sądowych).
- W przypadku zleczonych kuratorowi sądowemu jednorazowych wywiadów środowiskowych w rodzinach objętych nadzorem powierzonym do wykonania kuratorowi społecznemu (np. wywiad zlecony w ramach toczącego się innego postępowania), zaleca się odstąpienie od zlecenia przeprowadzania danego wywiadu kuratorowi społecznemu pełniącemu nadzór w rodzinie oraz rekomenduje się przeprowadzanie w/w wywiadów przez kuratora zawodowego.
- Regularne uczestniczenie kuratorów zawodowych i społecznych w szkoleniach podnoszących kompetencje, w szczególności z zakresu: rozpoznawania symptomów doznawanej przez dziecko przemocy, specyfiki postępowania w sytuacji ujawniania przez dziecko krzywdzenia, specyfiki zachowania sprawców przemocy domowej i stosowanych przez nich mechanizmów (charakterystyka zachowania sprawców oraz ich działania).
- Rozważenie możliwości regularnego korzystania z zapisów art. 17a i art. 87a Ustawy z dnia 27 lipca 2021 r. o kuratorach sądowych, w brzmieniu: *Pracodawca zapewnia kuratorowi zawodowemu, na jego wniosek lub za jego zgodą, pomoc psychologiczną* (art. 17a) oraz *Kuratorowi społecznemu, na jego wniosek lub za jego zgodą, pomoc psychologiczną*

zapewnia sąd rejonowy, w którym pełni on swoją funkcję (art. 87a ust. 1) celem skutecznego wsparcia o charakterze superwizji.

- Zalecamy nawiązanie współpracy z ośrodkami referencyjnymi I i II poziomu w psychiatrii dzieci, działającymi na terenie [REDAKTOWANE], w celu wypracowania procedury współpracy i koordynacji wsparcia dla małoletnich oraz ich rodzin będących pod nadzorem kuratora i wymagających kompleksowego wsparcia w zakresie zdrowia psychicznego.

3) Sąd orzekający w sprawie (2)

- Brak płynnego i ukazującego rzeczywistą sytuację w nadzorze przepływu informacji pomiędzy kuratorem sprawującym nadzór w rodzinie a sądem prowadzącym postępowanie wykonawcze/rozpoznawcze, może ograniczać możliwości efektywnego działania sądu w ramach postępowania, a ponadto może osłabiać możliwości efektywnej weryfikacji wydawanych przez sąd zaleceń.
- W sytuacji zmiany miejsca zamieszkania uczestników (skutkującej zmianą właściwości sądu), niewystarczające i powodujące znaczne wydłużenie procedur uregulowania w zakresie działań znacząco opóźniają czynności dotyczące szybkiego przekazania sprawy według właściwości miejscowej (w celu zachowania ciągłości monitorowania sytuacji małoletnich).

Wobec powyższego eksperci rekomendują:

- W sytuacji zmiany miejsca zamieszkania przez uczestników objętych nadzorem kuratora wdrożenie praktyki niezwłocznego podejmowania działań w celu zachowania ciągłości monitorowania sytuacji małoletnich poprzez:
  - zlecenie, w ramach pomocy sądowej, przeprowadzenia wywiadu środowiskowego kuratorowi sądowemu wykonującemu orzeczenia w sądzie właściwym miejscowo dla aktualnego miejsca zamieszkania małoletnich lub rozważenie zlecenia podobnych czynności funkcjonariuszom policji lub pracownikowi socjalnemu. Zaleca się powtarzanie w/w czynności adekwatnie do potrzeb, aż do czasu przekazania prawomocnego postanowienia o przekazaniu sprawy wg właściwości kolejnemu sądowi (dotyczy postępowania wykonawczego).
  - niezwłoczne przekazanie (zlecenie) nadzoru tymczasowego do właściwego sądu (dotyczy postępowania rozpoznawczego).

- Eksperti rekomendują stosowanie praktyki (a w przypadku jej stosowania – podtrzymanie) wyznaczania kuratorowi sądowemu prowadzącemu nadzór opiekuńczy terminów sprawozdawczości z prowadzonego nadzoru. Aktualny stan prawny zobowiązuje kuratora do złożenia sprawozdania przebiegu nadzoru opiekuńczego³ *na żądanie sądu lub w terminach określonych przez sąd*⁴. W przypadku braku wskazania/określenia przez sąd terminu przedkładania sprawozdań, sprawozdawczość staje się niejako fakultatywna. Nieregularne informowanie sądu o przebiegu nadzoru może znacząco ograniczać przepływ informacji dotyczący funkcjonowania rodziny i obniżyć możliwości podejmowania efektywnych działań.

4) Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej do Wykonywania Orzeczeń w Sprawach Rodzinnych i Nieletnich (2)

- Analiza systemowa w obrębie przedmiotowej sprawy wskazuje na potrzebę uszczelnienia obszarów działań w ramach czynności wykonywanych przez kuratorów sądowych. Brak doprecyzowania wybranych obszarów daje przestrzeń do działań o charakterze rutynowym, niekompletnym, z pominięciem holistycznego oglądu i spojrzenia na strukturę oraz sposób funkcjonowania rodziny.
- Prowadzenie nadzorów trudnych wymaga dostosowania częstotliwości monitorowania sytuacji w miejscu zamieszkania małoletnich, sięgania do szerokiego spektrum w zakresie źródeł pozyskiwania informacji i nieograniczania tych działań głównie do narracji nadzorowanego rodzica.
- Niewystarczające i niejednoznaczne uregulowania w zakresie ścieżki działań w sytuacji zmiany miejsca zamieszkania uczestników (skutkujące zmianą właściwości sądu), mogą utrwalać opóźnione działania i reakcję kuratora zawodowego w zakresie poinformowania sądu o zmianie miejsca zamieszkania uczestników i złożenia wniosku o przekazanie sprawy według właściwości miejscowej (w celu zachowania ciągłości monitorowania sytuacji małoletnich).

---

³ Odrębne uregulowania dotyczą nadzorów w sprawach nieletnich (Nw) oraz leczenia odwykowego (Alk).

⁴ Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 12 czerwca 2003 r. w sprawie szczegółowego sposobu wykonywania uprawnień i obowiązków kuratorów sądowych, § 4.1. Kurator rodzinny składa sądowi pierwsze sprawozdanie z objęcia nadzoru nie później niż w ciągu 14 dni od dnia nawiązania kontaktu z podopiecznym, kolejne zaś sprawozdania z przebiegu nadzoru – na żądanie sądu lub w terminach określonych przez sąd.

Wobec powyższego eksperci rekomendują:

- Niezwłoczne informowanie sądu o ustaleniach w zakresie zmiany miejsca zamieszkania uczestników jeśli skutkuje zmianą właściwości miejscowej sądu. Pojęcie „niezwłocznie” warto dookreślić, jako *w terminie 3 dni roboczych od powzięcia informacji o zmianie miejsca zamieszkania przez uczestników postępowania*. Rekomendacja obejmuje zastosowanie procedury złożenia informacji na piśmie (w postaci wniosku o przekazanie sprawy wg właściwości, wraz ze wskazaniem ustaleń w zakresie aktualnego miejsca zamieszkania/pobytu małoletnich).
- Regularne uczestniczenie kuratorów zawodowych i społecznych w szkoleniach podnoszących kompetencje, w szczególności z zakresu: rozpoznawania symptomów doznawanej przez dziecko przemocy, specyfiki postępowania w sytuacji ujawniania przez dziecko krzywdzenia, jak i specyfiki zachowania sprawców przemocy domowej i stosowanych przez nich mechanizmów (charakterystyka zachowania sprawców oraz ich działania).
- Rozważenie możliwości regularnego korzystania z zapisów art. 17a i art. 87a ustawy z dnia 27 lipca 2021 r. o kuratorach sądowych, w brzmieniu: *Pracodawca zapewnia kuratorowi zawodowemu, na jego wniosek lub za jego zgodą, pomoc psychologiczną* (art. 17a) oraz *Kuratorowi społecznemu, na jego wniosek lub za jego zgodą, pomoc psychologiczną zapewnia sąd rejonowy, w którym pełni on swoją funkcję* (art. 87a ust. 1) w celu skutecznego wsparcia o charakterze superwizji.
- Zalecamy nawiązanie współpracy z ośrodkami referencyjnymi I i II poziomu w psychiatrii, dzieci działającymi na terenie ██████████, w celu wypracowania procedury współpracy i koordynacji wsparcia dla małoletnich oraz ich rodzin, będących pod nadzorem kuratora i wymagających kompleksowego wsparcia w zakresie zdrowia psychicznego.

5) Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej (1)

- Zgodnie z art. 121a ustawy o pomocy społecznej eksperci rekomendują umożliwienie korzystania z superwizji pracy socjalnej pracownikom socjalnym, a także rekomendują superwizję dla asystentów rodziny.

- Eksperti rekomendują utworzenie w ośrodku grupy wsparcia prowadzonej przez psychologa – dla chętnych pracowników socjalnych i asystentów rodziny zajmujących się przemocą domową.
- Eksperti zalecają zmniejszenie liczby aktywnych procedur „Niebieskie Karty” i liczby procedur „Niebieskie Karty” w 9-cio miesięcznym monitoringu prowadzonych przez jednego pracownika socjalnego z kilkudziesięciu na kilkanaście na osobę. Nie jest możliwe wykonywanie w sposób prawidłowy i optymalny ustawowych zadań przez pracownika socjalnego w procedurze „Niebieskie Karty” przy tak znaczącym obciążeniu procedurami.
- Eksperti rekomendują usprawnienie przepływu informacji pomiędzy zespołami pracowników socjalnych w ośrodku: rejonowymi a zespołem zajmującym się przemocą domową oraz asystentami rodziny. Proponuje się utworzenie instrukcji/zaleceń dla pracowników w przypadku każdorazowego wpłynięcia procedury „Niebieskie Karty”.
- Eksperti zalecają nawiązanie współpracy z ośrodkami referencyjnymi I i II poziomu w psychiatrii dzieci, działającymi na terenie ██████████, w celu wypracowania procedury współpracy i koordynacji leczenia dla rodzin objętych procedurą „Niebieskie Karty”.

6) Zespół Interdyscyplinarny (1)

- W przypadku przeprowadzenia się rodziny objętej procedurą „Niebieskie Karty” do innej gminy, eksperci rekomendują przesyłanie formularza „Niebieska Karta – A” wraz z całą wytworzoną dokumentacją w procedurze NK.
- Zgodnie z § 7 ust. 1 Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 6 września 2023 r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta”, w przypadku wpłynięcia nowej procedury „Niebieskie Karty” eksperci rekomendują przekazywanie przedstawicielowi ZI z policji formularza „Niebieska Karta - A” a nie tylko informacji o wpłynięciu karty. Pozwoli to na szybsze podjęcie działań przez funkcjonariusza policji powołanego do GDP w danej procedurze.
- Eksperti zalecają sprawdzanie stanu bezpieczeństwa małoletnich wskazanych w procedurze „Niebieskie Karty” jako doznających przemocy domowej przez członków grupy diagnostyczno–pomocowej: pracownika socjalnego i przedstawiciela policji – poprzez osobisty kontakt z dzieckiem.

- W przypadku asystentury w rodzinach objętych procedurą „Niebieskie Karty” eksperci rekomendują każdorazowe powoływanie do grupy diagnostyczno–pomocowej asystenta rodziny.
- W przypadku nadzorów kuratora w rodzinach objętych procedurą „Niebieskie Karty” eksperci rekomendują każdorazowe powoływanie do grupy diagnostyczno–pomocowej kuratora zawodowego.
- Eksperci zalecają nawiązanie współpracy z przedstawicielami ośrodków referencyjnych I i II poziomu w psychiatrii dzieci, które działają na terenie ██████████, w celu wypracowania koordynacji wsparcia dla rodzin będących objętych procedurą „Niebieskie Karty”.

7) Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej (2)

- Zgodnie z art. 121a ustawy o pomocy społecznej eksperci rekomendują umożliwienie korzystania z superwizji pracy socjalnej pracownikom socjalnym a także rekomendują superwizję dla asystentów rodziny.
- Eksperci rekomendują utworzenie w ośrodku grupy wsparcia prowadzonej przez psychologa – dla chętnych pracowników socjalnych i asystentów rodziny zajmujących się przemocą domową.
- Eksperci zalecają nawiązanie współpracy z ośrodkami referencyjnymi I i II poziomu w psychiatrii dzieci, które funkcjonują w ██████████, w celu wypracowania procedury współpracy i koordynacji leczenia dla rodzin będących objętych procedurą „Niebieskie Karty”.

8) Zespół Interdyscyplinarny (2)

- W przypadku przeprowadzenia się rodziny objętej procedurą „Niebieskie Karty” do innej gminy, eksperci rekomendują przesyłanie formularza „Niebieska Karta – A” wraz z całą wytworzoną dokumentacją w procedurze NK.
- Eksperci zalecają sprawdzanie stanu bezpieczeństwa małych wskazanych w procedurze „Niebieskie Karty” jako doznających przemocy domowej przez członków grupy diagnostyczno–pomocowej: pracownika socjalnego i przedstawiciela policji – poprzez osobisty kontakt z dzieckiem.

- W przypadku asystentury w rodzinach objętych procedurą „Niebieskie Karty” eksperci rekomendują każdorazowe powoływanie do grupy diagnostyczno–pomocowej asystenta rodziny.
- W przypadku nadzorów kuratora w rodzinach objętych procedurą „Niebieskie Karty” eksperci rekomendują każdorazowe powoływanie do grupy diagnostyczno–pomocowej kuratora zawodowego.
- Eksperci zalecają nawiązanie współpracy z przedstawicielami ośrodków referencyjnych I i II poziomu w psychiatrii dzieci, które działają w [REDAKTOWANE], w celu wypracowania koordynacji wsparcia dla rodzin będących objętych procedurą „Niebieskie Karty”.

2. Rekomendacje dotyczące funkcjonalności systemu ochrony małoletnich

Poniższe rekomendacje są skierowane do osób odpowiedzialnych za następujące działy administracji rządowej: sprawiedliwość, równość, informatyzacja, zabezpieczenia społeczne, ochrona zdrowia, oświata i wychowanie, sprawy wewnętrzne, administracja, szkolnictwo wyższe i nauka.

1) Rekomendacje systemowe

- Ustawowe uregulowanie przepływu informacji (przetwarzania danych osobowych) w ramach współpracy międzysektorowej i koordynacji działań w różnych sektorach, tj. oświacie, pomocy społecznej, ochronie zdrowia, sprawiedliwości, policji. Informacje przetwarzane w ramach współpracy międzysektorowej powinny być:
  - widoczne dla opiekunów prawnych oraz niepełnoletnich powyżej 16 r.ż. (np. ze względu na odrębny wymóg zgody na leczenie) wraz z informacją o urzędnikach lub specjalistach przeglądających te dane w celu koordynacji wsparcia;
  - konieczne i wystarczające dla efektywnej współpracy dla wszystkich specjalistów, którzy działają na rzecz dziecka i jego rodziny, np. w ramach procedury „Niebieskie Karty”.
- Stworzenie ogólnopolskiego systemu teleinformatycznego umożliwiającego korzystanie z zasobów danych gromadzonych przez sektory usług publicznych, tj. ochronę zdrowia, oświatę, pomoc społeczną, itd. w celu umożliwienia koordynacji wsparcia i wczesnej interwencji w sytuacji doświadczania przemocy przez niepełnoletnich. Dostęp do informacji, w tym historycznych zapisów, zwiększa prawdopodobieństwo prawidłowego oszacowania zagrożenia życia lub zdrowia niepełnoletniego.

- Rodzina – osoby pełnoletnie i niepełnoletnie zamieszkujące razem gospodarstwo domowe – objęta procedurą „Niebieskie Karty” powinna być widoczna w systemach teleinformatycznych oświaty oraz ochrony zdrowia z adnotacją. Pozwoli to specjalistom na prawidłowe oszacowanie ryzyka – w danym momencie – związanego z zagrożeniem życia lub zdrowia niepełnoletniego spowodowanego krzywdzeniem, przemocą domową lub rówieśniczą.

2) Rekomendacje sektorowe

- Potrzebne jest wprowadzenie regulacji umożliwiającej pracownikom socjalnym oraz grupie diagnostyczno-pomocowej wizytującej rodzinę żądanie okazania dziecka oraz regulacji umożliwiającej porozmawianie z dzieckiem w sytuacji podejrzenia ryzyka przemocy lub zaniedbywania.
- Potrzebne są szkolenia merytoryczne i świadomościowe dla oświaty. Powinny to być szkolenia dotyczące nie tylko odpowiedzialności za reagowanie na przypadki podejrzeń o przemoc lub zaniedbywanie dzieci oraz co do konsekwencji braku interweniowania przez placówki oświatowe, ale też co do funkcjonalnego stosowania NK, (wcześniej procedura stosowana była bardzo rzadko – obecnie często od razu robione jest zgłoszenie, co prowadzi do wzrostu liczby kart, niekoniecznie uzasadnionych; często brakuje podstawy rozpoznania sytuacji dziecka). Potrzeba szkolenia w zakresie symptomów i oznak przemocy oraz czynników ryzyka rodziny i sposobu prowadzenia rozmów z dzieckiem oraz rodzicami. W poprawie trafności rozpoznania ryzyka przemocy wobec dziecka w rodzinie sprawdziłaby się możliwość składania wizyty przez kadrę szkolną (pedagog i/lub psycholog szkolny) – we współpracy z innymi specjalistami – w rodzinach/domach dzieci, które przez dłuższy czas nie realizują obowiązku szkolnego albo w sytuacji niepokojącej, np. kiedy dziecko przychodzi ciągle brudne, głodne lub występują inne problemy, a rodzina nie jest chętna do współpracy.
- Szkolenia świadomościowe dla pracowników socjalnych i kuratorów w zakresie priorytetyzowania dobra dziecka nad inne względy (dobro rodziców, komfort własnej pracy). Także szkolenia podnoszące kompetencje w zakresie rozpoznawania nieoczywistych symptomów przemocy – oznak i czynników ryzyka w rodzinie. Istotne jest, aby była to odpowiednia forma szkoleń (obecnie dominuje bierna, typu wykłady, prezentacje) z wykorzystaniem metod aktywizujących: praca na przypadkach, metody

kreatywne, aktywizujące, eksperci-praktycy. Szkolenia wysokiej jakości, dobrane do rzeczywistych potrzeb (obecnie na każdym niemal to samo).

- Jeśli praca pomocowa z rodziną spotyka się z unikową i niechętną, czy wręcz wrogą postawą rodziny i nie przynosi żadnych efektów, samo zaprzestanie działań bez intensywnych czynności nadzorczych (we współpracy z wymiarem sprawiedliwości/kuratelą sądową) lub bez zastosowania zasady kontraktu z alternatywą umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej nie powinno być stosowane.
- Wdrażanie idei pracy interdyscyplinarnej jest w praktyce działań wobec rodzin z problemem przemocy częściowe. Grupa specjalistów pracująca z rodziną w sensie rzeczywistym rzadko opiera się o faktyczną współpracę grupy i wspólne działania rozpoznawczo-projektujące pomoc (spotkania wszystkich specjalistów często tylko przy najbardziej newralgicznych rodzinach). Najczęściej współpraca interdyscyplinarna opiera się o indywidualne kontakty (komunikacja w parach), często nieformalne (szczególnie trudne ze względu na zachowanie tajemnicy zawodowej ze służbą zdrowia) lub tylko jednostronne przekazywanie informacji. Rodzina często nie uczestniczy w naradach grupy diagnostyczno-pomocowej, nie uczestniczy w budowaniu planu pomocy, nie są podejmowane działania zmieniające jej niechętny/wrogi nastawienie. Rodzina najczęściej jest wysłuchana oraz informowana o możliwościach uzyskania pomocy i usługach.

W praktyce, we współpracy interdyscyplinarnej marginesowa jest rola oświaty w grupie. Pojawia się potrzeba rozwoju kompetencji w zakresie współpracy interdyscyplinarnej oraz współpracy i kształtowania odpowiednich relacji z rodziną.

- W celu poprawy monitorowania losów rodziny i bezpieczeństwa oraz zdrowia małych dzieci w rodzinie, a w kontekście zmiany miejsca zamieszkania rodziny (terenu działania służb), funkcjonalnym rozwiązaniem jest wprowadzenie elektronicznej Niebieskiej Karty jako umożliwiającej szybki dostęp do pełnej informacji o rodzinie służbom. Uściślenia wymagają przepisy o obowiązku informowaniu wszystkich służb związanych z NK o wpłynięciu NK do ZI. Dostęp do informacji o założeniu rodziny NK wg PESEL dziecka byłby też rozwiązaniem funkcjonalnym dla oświaty w zakresie reagowania na sytuację podejrzeń.

- Potrzebny jest przepływ informacji o dzieciach z ryzykiem doznawania przemocy w Systemie Informacji Oświatowej dla kolejnych poziomów edukacji oraz z informacją, czy podjęte były działania właściwych służb.
- Wdrożenie centralnego systemu informatycznego w sektorze oparcia społecznego i pomocy społecznej pozwalającego na cyfryzację usług realizowanych przez asystentów rodziny, pracowników socjalnych, zespoły czy grupy interdyscyplinarne w procedurze Niebieskiej Karty. Umożliwi to także współpracę międzysektorową pomiędzy specjalistami z różnych obszarów polityk publicznych, tj. ochrony zdrowia, oświaty, sprawiedliwości, policji itd.

Dodatkowo w obszarze ochrony zdrowia:

- W przypadku stwierdzenia deprivacji potrzeb dziecka, w celu zapewnienia kontynuacji profesjonalnej pomocy dziecku, uznaje się za dobrą praktykę uwzględnienie nie tylko podjętych profesjonalnych aktywności w miejscu udzielania świadczeń medycznych (takich jak: specjalistyczna, profesjonalna opieka pediatryczna, zawiadomienie odpowiedniego Sądu o sytuacji dziecka, przeprowadzenie wywiadu z matką, wykonanie badania psychologicznego) ale również wskazanie niezbędnych czynności zmierzających do monitorowania, intensyfikacji opieki psychologiczno-lekarskiej po wypisie oraz uruchomienie procedury Niebieskiej Karty.
- Zalecamy nawiązanie współpracy z przedstawicielami Ośrodków i Centrum zajmującymi się psychiatrią dzieci, które działają na terenie ████████, w celu wypracowania koordynacji wsparcia dla rodzin, w tym w szczególności objętych procedurą „Niebieskie Karty”.
- Biorąc pod uwagę trwanie deprivacji potrzeb oraz narastające zagrożenie krzywdzenia dziecka, przy podjętych już przed przyjęciem do szpitala działaniach innych służb, rekomenduje się uwzględnienie:

**W informacji do sądu kierowanej przez podmioty w systemie ochrony zdrowia
rozważenie sformułowania postulatów:**

- konieczności przeprowadzenia pełnej diagnozy psychologiczno-psychiatrycznej uwzględniającej objawy nadpobudliwości psychoruchowej oraz deprivacji potrzeb dziecka,
- monitorowania stałej opieki terapeutycznej wynikającej z pełnej diagnozy, w tym: wsparcie matki, praca z rodzicami, praca z rodziną uwzględniająca rodzeństwo oraz

(biorąc pod uwagę obowiązujące aktualnie przepisy prawa) inne dzieci zamieszkujące w tym samym lokalu mieszkalnym.

W zaleceniach lekarskich:

- wskazania konkretnego czasu odbycia kolejnej wizyty kontrolnej w Poradni Lekarza Rodzinnego, np. za 7-14 dni,
- zalecenia: pogłębionej diagnozy psychologicznej i psychiatrycznej (uwzględniających stwierdzone objawy), stałej specjalistycznej opieki psychologicznej i wsparcia dziecka, psychoedukacja matki w kwestiach wychowawczych, praca z rodzicami/rodziną (ze wskazaniem miejsca objęcia opieką, jeśli jest wiadome).

3. Propozycje wydania lub zmiany aktów normatywnych

1) Pomoc społeczna

Rozporządzenie Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 8 kwietnia 2021 r. w sprawie rodzinnego wywiadu środowiskowego (Dz. U. z 2020 r., poz. 1876 i 2369 oraz z 2021 r., poz. 794 i 803).

Eksperti proponują w Kwestionariuszu Rodzinnego Wywiadu Środowiskowego Część I w części C. ANALIZA WARUNKÓW BYTOWYCH OSOBY LUB RODZINY **jeśli w części 3 punkt 2 zaznaczono przemoc**, dołączyć pytanie: *Czy przemoc dotyczy małoletniego?* Jeśli tak, utworzyć dodatkowe pytanie: *Czy w sposób bezpośredni sprawdzono stan bezpieczeństwa dziecka?* Dołączyć część opisową: *Charakterystyka dziecka (m.in. czy zaobserwowano u dziecka zasinienia, zadrapania, oparzenia... inne mogące świadczyć o przemocy. Jak zachowywało się dziecko? Opis dziecka pod kątem ewentualnych zaniedbań itp.).*

Jeśli nie sprawdzono stanu bezpieczeństwa dziecka bezpośrednio, dołączyć pytanie:

Dlaczego? – część opisowa

Jeśli w części 3 punkt 2 **nie zaznaczono** przemocy, ale małoletni jest w strukturze rodziny, dołączyć pytanie o funkcjonowanie małoletniego w rodzinie (m.in. *Czy dziecko jest zadbane? Jak się zachowuje? Warunki bytowe dziecka?*).

2) Grupy diagnostyczno-pomocowe

- **Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 6 września 2023 r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta”**

- Eksperti proponują dołączyć w § 15.1. W ramach procedury **grupa diagnostyczno-pomocowa**:

1) Jeżeli osobą doznającą przemocy domowej jest małoletni, dokonuje bezpośredniej oceny stanu bezpieczeństwa małoletniego, co dokumentuje lub dokumentuje fakt braku możliwości bezpośredniego sprawdzenia stanu bezpieczeństwa małoletniego wskazując tego przyczyny.

- **Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej**

- Art. 9 b ust 8. Do zadań grup diagnostyczno-pomocowych należy w szczególności:

Eksperti proponują dołączyć:

1) Jeżeli osobą doznającą przemocy domowej jest małoletni, dokonywanie bezpośredniej oceny stanu bezpieczeństwa małoletniego

- W art. 9a ust. 11-11d proponuje się dołączyć przedstawicieli podmiotów opieki nad dziećmi do lat 3
- W art. 12a proponuje się dołączyć 4 c: Przed podjęciem decyzji, o której mowa w ust. 1, policjant w pierwszej kolejności wypełnia Kwestionariusz szacowania ryzyka zagrożenia życia lub zdrowia ludzkiego służący stwierdzeniu zasadności zatrzymania, o którym mowa w art. 15a ust. 1 ustawy z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji, lub wydania nakazu i zakazu, zakazu zbliżania, zakazu kontaktowania lub zakazu wstępu.

3) Oświata

Eksperti proponują wprowadzić do ustawy o prawie oświatowym zmiany zaznaczające rolę szkoły oraz personelu szkolnego w systemie ochrony dzieci do:

- **Ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe** w artykułach dotyczących:

Art. 5. Nauczyciel w swoich działaniach dydaktycznych, wychowawczych i opiekuńczych ma obowiązek kierowania się dobrem uczniów, troską o ich zdrowie i bezpieczeństwo, postawę moralną i obywatelską, z poszanowaniem godności osobistej ucznia.

Art. 98.1. Statut szkoły zawiera w szczególności:

22) formy opieki i pomocy uczniom, którym z przyczyn rozwojowych, rodzinnych (w tym przemocy domowej lub zaniedbywania) lub losowych jest potrzebna pomoc i wsparcie;

2. W przypadku szkoły dla dzieci i młodzieży statut określa także:

1) organizację współdziałania z poradniami psychologiczno-pedagogicznymi oraz innymi instytucjami działającymi na rzecz rodziny, dzieci i młodzieży oraz ochrony dzieci przed przemocą;

Art. 109 Podstawowymi formami działalności dydaktyczno-wychowawczej szkoły są:

5) zajęcia prowadzone w ramach pomocy psychologiczno-pedagogicznej, w tym wobec dzieci z negatywnymi doświadczeniami domowymi (np. przemoc wobec dzieci);

- **Karty Nauczyciela**

W art.6. Nauczyciel obowiązany jest:

dodać przepis w brzmieniu: „**Nauczyciel działa na rzecz ochrony praw dziecka i bezpieczeństwa ucznia**”.

4) Wymiar sprawiedliwości

- **Ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy**

- Ekspertki rekomendują zmianę art. 96¹ KRiO poprzez wskazanie zakazu stosowania przemocy psychicznej wobec dzieci, w tym zaniedbania oraz wskazanie skutków (sankcji) za naruszenie tego przepisu.

- Ekspertki rekomendują zmianę art. 99² KRiO poprzez doprecyzowanie, że reprezentant dziecka może być ustanowiony również w procedurze Niebieskie Karty i innych, w których bierze udział lub które dotyczą dziecka.

- Ekspertki rekomendują zmianę art. 109§2 KRiO poprzez wskazanie, że sąd może zobowiązać rodziców do współpracy z grupą diagnostyczno-pomocową w ramach procedury Niebieskie Karty oraz podczas monitoringu po jej zakończeniu.

- **Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 12 czerwca 2003 r. w sprawie szczegółowego sposobu wykonywania uprawnień i obowiązków kuratorów sądowych**

Ekspertki rekomendują:

- dodanie do § 3. ust. 1. punktu w brzmieniu: *9) gromadzi informacje na temat nowych osób/członków rodziny (np. partner/partnerka, kolejne dzieci) i uwzględnia te dane w sprawozdawczości dla sądu.*

- dookreślenie w § 4. 1. Kurator rodzinny składa sądowi pierwsze sprawozdanie z objęcia nadzoru, nie później niż w ciągu 14 dni od dnia nawiązania kontaktu z podopiecznym, kolejne zaś sprawozdania z przebiegu nadzoru — na żądanie sądu lub w terminach określonych przez sąd poprzez dodanie: *nie rzadziej jednak niż raz na 3 miesiące*.
- dodanie § 6 ust. 3 w brzmieniu: *jednorazowe wywiady środowiskowe zlecane w sprawie uczestników, wobec których prowadzony jest nadzór kuratora powierzony do wykonania kuratorowi społecznemu, wykonuje kurator zawodowy*.
- uwzględnienie zapisów o niezwłocznym /w terminie 3 dni roboczych od powzięcia informacji/ pisemnym poinformowaniu sądu przez kuratora, o ustaleniach dotyczących zmiany miejsca zamieszkania uczestników, skutkującej zmianą właściwości miejscowej sądu.
- wprowadzenie zapisów zobowiązujących do analizy nadzorów prowadzonych przez min. 5 lat od wpływu do wykonania, pod kątem efektywności stosowanych metod pracy, zasadności dalszego prowadzenia nadzoru (złożenia wniosku o zmianę zarządzeń) oraz rozważenia możliwości zmiany kuratora (społecznego/zawodowego). Przeprowadzenia przedmiotowej analizy dokonuje kierownik zespołu kuratorskiej służby sądowej wraz z kuratorem zawodowym, w referacie którego znajduje się sprawa.
  - **Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 2 maja 2023 r. w sprawie standardów obciążenia pracą kuratora zawodowego**

W celu stworzenia realnych warunków do wykonywania wskazanych powyżej rekomendacji w zakresie zmian legislacyjnych oraz usprawnienia pracy kuratorów rodzinnych, zalecamy (poza rozważeniem możliwości zwiększenia obsady kadrowej w konsultacji z Krajową Radą Kuratorów) urealnienie obowiązujących standardów obciążenia pracą kuratora zawodowego rodzinnego, poprzez:

- zmniejszenie liczby nadzorów w referacie kuratora rodzinnego (wykonywanych osobiście oraz powierzonych kuratorom społecznym)
- uwzględnienie w standardach obciążenia pracą kuratorów zawodowych rodzinnych również innych, nie ujętych dotychczas obszarów, w jakich wykonują zlecane zadania (w tym w szczególności osobistego uczestnictwa w kontaktach małoletniego z osobą uprawnioną w obecności kuratora sądowego).

- **Ustawa z dnia 27 lipca 2001 r. o kuratorach sądowych**

- eksperci rekomendują dodanie w art. 10: Kurator zawodowy zobowiązany jest uczestniczyć, minimum raz na cztery lata, w szkoleniu i doskonaleniu zawodowym, w wymiarze co najmniej 10 godzin, organizowanym przez Krajową Szkołę Sądownictwa i Prokuratury lub jednostkę podległą Ministrowi Sprawiedliwości albo przez niego nadzorowaną, w celu uzupełnienia specjalistycznej wiedzy i umiejętności zawodowych z zakresu rozpoznawania symptomów doznawanej przez dziecko przemocy, specyfiki postępowania w sytuacji ujawniania przez dziecko krzywdzenia, jak i specyfiki zachowania sprawców przemocy domowej i stosowanych przez nich mechanizmów⁵.

- **Ustawa z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego**

- eksperci rekomendują wprowadzenie regulacji w odniesieniu do sytuacji zmiany miejsca zamieszkania przez uczestników objętych nadzorem kuratora, skutkującej zmianą właściwości miejscowej sądu, poprzez obowiązek niezwłocznego zlecenia w ramach pomocy sądowej przeprowadzenia wywiadu środowiskowego kuratorowi sądowemu wykonującemu orzeczenia w sądzie właściwym dla aktualnego miejsca zamieszkania małoletnich oraz powtarzanie w/w czynności regularnie do czasu uprawomocnienia postanowienia o przekazaniu sprawy wg właściwości kolejnemu sądowi. Powyższe działania – w celu zachowania ciągłości monitorowania sytuacji małoletniego - mogą być zlecone policji oraz pomocy społecznej.

5) Ochrona zdrowia

- **Ustawa z dnia 5 grudnia 1996 r. o zawodach lekarza i lekarza dentysty**

Aktualne brzmienie

Rozdział 3. Ustawiczny rozwój zawodowy

Art. 15. Staż podyplomowy

Staż podyplomowy obejmuje doskonalenie umiejętności praktycznych oraz pogłębienie wiedzy teoretycznej w dziedzinach medycyny wskazanych w ust. 3 albo 4, a także pogłębienie wiedzy z zakresu, o którym mowa w ust. 5.

---

⁵ Na wzór zapisów § 3b Ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. Prawo o ustroju sądów powszechnych.

Aktualne brzmienie:

Oprócz szkoleń wymienionych w ust. 3 i 4 staż podyplomowy obejmuje również szkolenia z zakresu: komunikacji z pacjentem i zespołem terapeutycznym oraz przeciwdziałania wypaleniu zawodowemu, zdrowia publicznego, w tym profilaktyki szczepień ochronnych, orzecznictwa lekarskiego oraz prawa medycznego, w tym bioetyki.

Propozycja zmiany, dodanie:

„Identyfikacji objawów krzywdzenia dzieci, zasad ochrony małoletnich oraz współpracy w zespołach wielospecjalistycznych w ramach procedur ochrony dzieci przed przemocą”.

Aktualne brzmienie

Art. 16f. Program szkolenia specjalizacyjnego

1. Lekarz odbywa szkolenie specjalizacyjne na podstawie i w zakresie ustalonym w programie specjalizacji dla danej dziedziny medycyny, z uwzględnieniem odpowiedniego modułu.

Art. 16x. Rozporządzenie w sprawie szkolenia specjalizacyjnego

1. Minister właściwy do spraw zdrowia, po zasięgnięciu opinii Naczelnej Rady Lekarskiej, określi, w drodze rozporządzenia:

*1) wykaz specjalizacji, o których mowa w **art. 16** specjalizacja ust. 2 pkt 2,*

2) wykaz modułów podstawowych właściwych dla danego szkolenia specjalizacyjnego i wykaz specjalizacji posiadających wspólny moduł podstawowy,

3) wykaz modułów jednolitych właściwych dla danego szkolenia specjalizacyjnego – uwzględniając powiązania dziedzin medycyny w ramach modułów i w ramach specjalizacji, dziedziny medycyny oraz minimalne okresy kształcenia w odniesieniu do tych dziedzin określone w przepisach Unii Europejskiej, a także aktualny stan wiedzy medycznej.

W programach specjalizacyjnych z medycyny rodzinnej, pediatrii, psychiatrii dzieci i psychiatrii dorosłych

Propozycja zmiany, dodanie do programów specjalizacji wyżej wymienionych oraz tych, które mogą zajmować się dziećmi (np. okulistyka, stomatologia, chirurgia) uwzględnienie

„Identyfikacji objawów krzywdzenia dzieci, zasad ochrony małoletnich oraz współpracy w zespołach wielospecjalistycznych w ramach procedur ochrony dzieci przed przemocą”.

Art. 18. Doskonalenie zawodowe lekarza

Propozycja dodania do oferty szkoleń NIL oraz Uczelni zajmujących się kształceniem podyplomowym kursów doskonalących:

„Identyfikacji objawów krzywdzenia dzieci, zasad ochrony małoletnich”.

6) Inne

- **Propozycja zmiany w programach szkolenia specjalizacyjnego w dziedzinie pielęgniarstwa neonatologicznego, rodzinnego, pediatrycznego, psychiatrycznego oraz położnych poprzez dodanie do modułu I „Identyfikacji objawów krzywdzenia dzieci, zasad ochrony małoletnich oraz postępowania zgodnie z aktualnymi standardami postępowania”.**
- Uznanie NBO (Newborn Behavioural Observations) i NBAS (Neonatal Behavioural Assessment Scale) jako kursów specjalistycznych dla pielęgniarek i położnych przez System Monitorowania Pracowników Medycznych.
- W krajach anglosaskich i skandynawskich NBO jest elementem wizyty patronażowej; jednocześnie personel pracujący z dziećmi wysokiego ryzyka jest przeszkolony w NBAS.
- Wprowadzenie w elektronicznej wersji dokumentacji medycznej małoletnich punktu „podejrzenie przemocy domowej” (w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 6 kwietnia 2020 r. w sprawie rodzajów, zakresu i wzorów dokumentacji medycznej oraz sposobu jej przetwarzania (Dz.U. 2024 poz. 798), w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 8 maja 2018 r. w sprawie rodzajów elektronicznej dokumentacji medycznej oraz w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 2 czerwca 2023 r. w sprawie określenia wzoru karty indywidualnej ratownika medycznego (Dz.U. 2023 poz. 1104));
- Wprowadzenie obowiązkowego uczestnictwa w posiedzeniach zespołów interdyscyplinarnych przedstawicieli ośrodków Środowiskowej Opieki Psychologiczno-Psychoterapeutycznej – I poziom referencyjny oraz centrum zdrowia psychicznego na obszarze jednostek samorządu terytorialnego, które są objęte kontraktowaniem w ramach konkursów ofert lub pilotażem Narodowego Programu Ochrony Zdrowia

Psychicznego na lata 2023-2030 (w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 14 sierpnia 2019 r. w sprawie świadczeń gwarantowanych z zakresu opieki psychiatrycznej i leczenia uzależnień (Dz.U. 2019 poz. 1285 z późn. zm.).

Warszawa, 28 lutego 2025 r.